

**Azərbaycan Respublikası Təhsil Nazirliyi
Multimedia Mərkəzi**

YENİ MEDIA

- Yeni mediaya giriş fənni
- Multimedia jurnalistika fənni
- Onlayn jurnalistika fənni
- Sosial media fənni

Ali təhsil müəssisələrinin jurnalistika fakültələri üçün

TƏDRİS PROQRAMLARI

Bakı – 2012

Yeni Media

- Yeni mediaya giriş fənni
- Multimedia jurnalistika fənni
- Onlayn jurnalistika fənni
- Sosial media fənni

Ali təhsil müəssisələrinin jurnalistika fakültələri üçün tədris proqramları

Tərtib edən və
hazırlayan:

Osman Gündüz,
*Yeni media mütəxəssisi,
Azərbaycan İnternet Forumunun
prezidenti, Multimedia Mərkəzinin direktoru*

Redaktorlar:

Könül Niftəliyeva,
*BDU, Jurnalistikanın nəzəriyyəsi və
təcrübəsi kafedrasının Baş müəllimi, filologiya
üzrə fəlsəfə doktoru*
Azər Nəzərov,
*Yeni media mütəxəssisi, müstəqil media
məsləhətçisi*

Rəyçilər:

Rasim Əliquliyev,
*AMEA İnformasiya Texnologiyaları
İnstitutunun direktoru, texnika elmləri
doktoru, professor*
Cahangir Məmmədli ,
*BDU, Jurnalistikanın
nəzəriyyəsi və təcrübəsi
kafedrasının müdiri, filologiya elmləri doktoru
professor*
Aynur Kərimova,
*BDU-nun Televiziya və radio jurnalistikası Kafed
rasının müdiri, filologiya üzrə fəlsəfə doktoru*

**Proqramlar Azərbaycan Respublikası Təhsil Nazirliyinin 13 iyul
2012-ci il tarixli 1383 sayılı əmri ilə təsdiq edilib.**

**Bu proqramların hazırlanması və nəşri
ABŞ - Azərbaycan Media İnkişafı Fondu
tərəfindən dəstəklənib**

GİRİŞ

Son illər ərzində ölkədə yeni media və İnternet jurnalistikası sahəsində ciddi irəliləyişlər əldə olunub. 1998-ci ildən formalaşmağa başlayan yeni media infrastrukturunu ölkənin media sektorunda özünəməxsus yer tutur. Hazırda xeyli sayda populyar qəzetin və agentliyin onlayn versiyası və həmçinin yalnız İnternet versiyası olan qəzetlər və agentliklər fəaliyyət göstərir. Artıq Azərbaycan İnternetində müstəqil İnternet TV və İnternet radio subyektləri də fəaliyyətə başlayıb. Son dövrlərdə ölkədə vətəndaş jurnalistikası və sosial şəbəkələr də sürətlə inkişaf edir. Media subyektləri, jurnalistlər öz baxışlarını və xəbərlərini paylaşmaq üçün sosial şəbəkələrdən effektiv istifadə etməyə çalışırlar.

Formalaşmaqda olan yeni media sahəsi media subyektləri və burada çalışacaq insanlar qarşısında ciddi tələblər qoyur. Jurnalistika ixtisası üzrə təhsilini başa vuran məzunlardan yeni media texnologiyaları sahəsində bacarıq və vərdişlər tələb olunur.

Bununla belə, aparılan araşdırmalar göstərir ki, yeni media infrastrukturunun formalaşması istiqamətində, xüsusilə də bu sahədə çalışacaq kadrların peşəkarlığı ilə bağlı müəyyən problemlər mövcuddur.

İnkişaf etmiş ölkələrin təcrübəsi göstərir ki, jurnalistika məktəbləri yeni media texnologiyaları ilə bağlı xeyli sayda fənni tədris proqramlarına daxil edib. Həmçinin texnologiyaların inkişafı onların tədris planlarına çox tez təsir edir. Media kifayət qədər transformasiya olunduğundan təhsil müəssisələrində jurnalistlərə elə bilik və bacarıqlar aşılanır ki, onlar konkret bir KİV sahəsində deyil, bütün media və kommunikasiya sahələrində çalışmağa hazır olurlar.

Azərbaycanın müasir media bazarı jurnalistika ixtisası verən tədris müəssisələrində yeni medianın tədris proqramlarının təkmilləşdirilməsini zəruri edir. Multimedia Mərkəzi "Ali təhsil müəssisələrində yeni medianın tədrisinin təkmilləşdirilməsi" layihəsi çərçivəsində ciddi araşdırma-

lar aparıb. Bu sahədə beynəlxalq təcrübə, mövcud ali təhsil standartlarında təhsilin məzmunu və proqramlarına qoyulan tələblər, ixtisasın peşə hazırlığı üzrə məcburi və seçmə fənlər, onlara qoyulan tələblər, mövcud İnternet jurnalistikası fənlərinin proqramları ciddi təhlil olunub. Ölkənin yeni media bazarında kadrların bilik və bacarıqlarına olan tələbləri aşkar etmək üçün tədqiqat aparılıb. Sahə ilə əlaqəli ekspertlərin, mütəxəssislərin, media, təhsil, elm və İT sahəsində çalışanların iştirakı ilə bir neçə dəfə müzakirələr təşkil olunub. Bir sıra universitetlərin eimi-metodiki komissiyaları və elmi şuralarında müzakirə olunaraq bəyənilib.

Tələbələrin praktiki bacarıqlarının gücləndirilməsi məqsədilə jurnalistika təhsili verən universitetlərə Onlayn laboratoriyalar təqdim olunub, BDU-da İnternet Studiya yaradılıb, müəllimlər üçün zəruri təlimlər keçirilib.

Aparılan fəaliyyətin nəticəsi olaraq Multimedia Mərkəzi tərəfindən Yeni Medianın tədris modeli hazırlanıb. İndiki şəraitdə Yeni Media ilə əlaqəli dörd fənnin tədrisi məqsədəuyğun hesab olunub və onların tədris proqramları hazırlanıb.

Beləliklə, Yeni Medianın tədris modulları hazırlanarkən aşağıdakı məqsəd qarşıya qoyulub.

Jurnalistika təhsili verən ali təhsil müəssisələrində yeni media texnologiyalarının tədrisini təkmilləşdirməklə jurnalistlərin peşəkarlığını yüksəltmək.

Ali təhsil müəssisələrinin jurnalistika fakültələri üçün yeni media texnologiyaları ilə bağlı əsas və seçmə fənlər blokundan, onların məzmunundan (tədris proqramları, sillabuslar, tədris-tematik planlar və s.) və digər zəruri tədris materiallarının nümunələrindən ibarət yeni tədris modeli hazırlamaq.

Hər bir fənn üzrə aşağıdakı konkret məqsəd və vəzifələr müəyyən olunub

YENİ MEDIAYA GİRİŞ FƏNNİ

Məqsəd: Tələbələrdə yeni medianın üstünlükləri və xüsusiyyətləri haqqında təsəvvür formalaşdırmaq; tələbələrə

İKT-dən effektiv istifadə etmək, onlayn media üçün yazmaq və redaktə etmək bacarıqlarını aşılamaq

Vəzifə: Onlayn jurnalsit hazırlamaq

ONLAYN JURNALİSTİKA FƏNNİ

Məqsəd: Tələbələri onlayn media qurumlarının idarə edilməsi və kütləvi auditoriya ilə işləmək sahəsində nəzəri və praktiki addımlar atmağa hazırlamaq

Vəzifə: Onlayn media qurumunun rəhbərini hazırlamaq

MULTİMEDİA JURNALİSTİKA FƏNNİ

Məqsəd: Tələbələrdə multimedia kontentinin istehsalı və idarə olunmasında, videoredaktə məsələlərində peşəkar bacarıq və vərdişlər formalaşdırmaq

Vəzifə: İnternet TV/radio və multimedia portalları üçün peşəkar mütəxəssis hazırlamaq

SOSIAL MEDIA FƏNNİ

Məqsəd: Tələbələri sosial mediadan uyğun şəkildə istifadə etməklə ictimaiyyət və idarəetmə orqanları ilə daha effektiv üsullarla əlaqə qurmağa hazırlamaq; tələbələrdə müxtəlif fəaliyyətlərin sosial media vasitəsilə dəstəklənməsi istiqamətində bacarıq və vərdişlər formalaşdırmaq

Vəzifə: Sosial medianı idarə edənləri hazırlamaq

YENİ MEDİAYA GİRİŞ

fənninin

PROQRAMI

Kursun təsviri

Yeni media anlayışı. Yeni media və multimedia anlayışının öyrənilməsi. Multimedia avadanlıqları ilə tanışlıq. Xəbər portallarının, o cümlədən multimedia xəbər portalının işləmə prinsipləri. Rəqəmli foto, audio və video sahəsində ilkin bilik, bacarıq və vərdişlərin formalaşdırılması. Fotoredaktə. Xəbər portallarında mətnin hazırlanması. Xəbər portalının sosial şəbəkələrə inteqrasiyası. Sosial şəbəkələrin multimedia xəbər portalına inteqrasiyası, auditoriya ilə əlaqənin qurulması. Mətnlərə keçid verilməsi. Şəkillərə, videolara, audiolara keçidlərin verilməsi.

Kursda tələbələrə İnternet, informasiya və kommunikasiya texnologiyaları, multimedia məhsulları haqqında ilkin biliklər, yeni media ilə bağlı əsas anlayışlar, informasiya-kommunikasiya texnologiyalarından KİV-də effektiv istifadə imkanları öyrədilir.

Kursda, həmçinin yeni medianın əsasları, ənənəvi medianın yeni mediaya transformasiyası, yeni medianın üstünlükləri barədə məlumat verilir. Tələbələr yeni media alətlərinin praktik istifadəsində ilkin bacarıq və vərdişlər əldə edirlər. Tədris müddətində ənənəvi media qurumlarının yeni media vasitələri ilə virtual məkana inteqrasiyası haqqında təsəvvürlər formalaşdırılır.

Bu kursda tələbələr İKT-nin imkanlarından informasiya münasibətlərinin qurulması və multimedia mühitinin yaradılması istiqamətində bilik əldə edirlər. Tələbələr bloqların yaradılması, bloqlar və bloqçuluq haqqında texniki biliklər əldə edir və təcrübə toplayır, sosial media haqqında əsas anlayışları mənimsəyirlər. Həmçinin bu kursda tələbələrə informasiya emalı prosesində internet texnologiyalarından

səmərəli istifadə üsulları, mobil internet texnologiyalarının jurnalistikada tətbiqi və s. bu kimi problemlər tədris olunur.

Kursu mənimsəyən tələbələr İKT-nin imkanlarından jurnalist fəaliyyətində və multimedia əsaslı xəbərlərin hazırlanması sahəsində ilkin nəzəri bilikləri və praktiki bacarıqları əldə edirlər.

Kurs ərzində və kursun sonunda keçilən mövzularla bağlı imtahan keçirilir və qiymətləndirilmə aparılır.

Kursun məqsədi

1. Tələbələrdə yeni medianın üstünlükləri və xüsusiyyətləri haqqında təsəvvür formalaşdırmaq
2. Tələbələri İKT-nin imkanlarından, xüsusən internet texnologiyalarından effektiv istifadə etməklə informasiya istehsalı, o cümlədən multimedia xəbərlərinin hazırlanması və ötürülməsi prosesinə hazırlamaq
3. Tələbələrə onlayn media üçün yazmaq və redaktə etmək bacarıqları aşılamaq
4. Tələbələri rəqəmli audio, video və foto materialları ilə işləyən texnologiyalarla tanış etmək, fotoredaktə sahəsində bacarıqlar formalaşdırmaq

Kursun vəzifələri:

1. Yeni media və ənənəvi media haqqında bilik vermək və yeni medianın üstünlüklərini çatdırmaq;
2. Tələbələrə onlayn yazı və redaktə bacarıqlarını aşılamaq;
3. Tələbələrə İKT-nin imkanlarından jurnalistika fəaliyyətində effektiv istifadə sahəsində nəzəri biliklər vermək və bacarıqlar formalaşdırmaq;
4. İnternet texnologiyalarından, İnternet servislərindən effektiv istifadə bacarıqları aşılamaq;
5. Kurs üzrə əsas anlayışlar və bölmələrlə əlaqədar müstəqil fikir irəli sürmək və onu arqumentləşdirə bilmək;

6. Tələbələrə müstəqil onlayn informasiya resursu yaratmaq və yeniləməklə bağlı nəzəri biliklər vermək və bacarıqlar formalaşdırmaq.
7. Tələbələrə audio, video və foto faylları ilə tanışlıq və redaktə əməliyyatlarını həyata keçirməyi öyrətmək. Fotoların onlayn mühit üçün hazırlanmasında peşəkar bacarıqlar formalaşdırmaq;
8. Tələbələrdə multimedia xəbərlərinin hazırlanması sahəsində təsəvvürlər formalaşdırmaq. Multimedia kontentinin hazırlanması istiqamətində nəzəri və praktiki biliklər vermək;
9. Azərbaycanda İnternetin və yeni medianın formalaşması ilə bağlı məlumatlar çatdırmaq.

Kurs üçün zəruri olan avadanlıqlar və proqramlar:

1. 4 Gb yaddaşa malik fləş disk;
2. Rəqəmsal fotokamera və ya onu əvəz edən digər qurğu;
3. Noutbuk;
4. Qulaqlıq;
5. Diktofon.

Mövzular:

Mövzu 1. Fənnə giriş. Yeni media kursu və İKT haqqında ilkin məlumatlar. Onlayn jurnalistika, İnternet jurnalistikası və multimedia jurnalistikası anlayışları

Mövzu 2. Yeni medianın inkişaf mərhələləri. Yeni medianın növləri. Ənənəvi media və yeni media. Yeni media, İnternet mediası, sosial media anlayışlarının fərqli xüsusiyyətləri

Mövzu 3. İnternet texnologiyaları. İnternetin imkanları. İnformasiya mübadiləsi vasitələri. İnternet mediası bazarı

Mövzu 4. Onlayn jurnalistikanın özəllikləri. Onlayn jurnalistə verilən tələblər. Mətn redaktorları ilə iş və onlayn redaktə. Onlayn redaksiya

Mövzu 5. Rəqəmli fotoaparətlər. Piksəl. Meqapiksəl. Rəqəmli fotonun ölçüsü. Keyfiyyətli foto anlayışı. Rəqəmli fo-

toaparətlə fotoçəkiliş. Fotoçəkiliş qaydaları. “Təbii işıq”, işıqdan effektiv istifadə

Mövzu 6. Fotoredaktəyə giriş. Fotoredaktə proqramları. Onlayn fotoredaktə xidmətləri. Fotolarla iş. Slayd-şou. Fotoredaktə, etik və hüquqi prinsiplər

Mövzu 7. Rəqəmli audio. Audioformatlar. Audiofaylların formatını dəyişmək (Müxtəlif audioçeviricilər və s.). Səsyazma qurğuları və mikrofon. Simsiz və kabelli mikrofonlar. Qoşma mikrofonlar. Audiofayllarla iş. Səsyazma. Kompüterdə səs yazma. Təbii səsin əldə edilməsi. Sıxılmış və sıxılmamış səs formatları. Səs fayllarını ifa edən proqramlar. iTunes, Windows Media Player, Real Player və s. Səs fayllarının komüterə yüklənməsi

Mövzu 8. Rəqəmli video. Videoformatlar. Videofaylların formatını dəyişmək (Müxtəlif videoçeviricilər və s.). Video yazmaq üçün avadanlıqlar. Kamera növləri, videokamera ilə düzgün iş. Video qeydə alma. Süjet, reportajla tanışlıq. Jurnalistin StandUp hərəkəti. Videoplanlar. İşığın düşmə bucağı

Mövzu 9. Bloqlar və bloqçuluq. Şərhlər. Keçidlər. Anonimlik. Vətəndaş jurnalistikası. Bloq platformaları. Bloqosfer

Mövzu 10. Sosial media anlayışı və sosial mediaya giriş. Web 2.0 texnologiyaları və “çoxluğun çoxluğa” informasiya paylaşması

Mövzu 11. Azərbaycanda İnternetin və yeni medianın formalaşması və inkişafı

Mövzu 12. İnternetin tənzimlənməsi və özünütənzimləmə. Yeni medianın tənzimlənməsi

Mövzu 13. İnternetdə tanıtma və reklam işinin qurulması

Mövzu 14. Beynəlxalq jurnalist təşkilatlarının İnternet resursları və yeni media ilə əlaqəli beynəlxalq resurslar

Tapşırıqlar və suallar:

1. İnformasiya cəmiyyətində jurnalistin yeri
2. Hansı jurnalist onlayn jurnalistdir
3. İnformasiya portallarına düzgün ad seçimi
4. Hostinq nədir və necə əldə olunur

5. Domen nədir və necə əldə olunur
6. İnternetdə informasiya tapmaq, faktı dəqiqləşdirmək yolları
7. Onlayn jurnalist və sosial şəbəkələr
8. Twitter-in jurnalist üçün üstünlükləri, faydası, ondan düzgün istifadə, həştəq (hashtag).
9. Vətəndaş jurnalistikası nədir
10. Vətəndaş jurnalistləri üçün onlayn imkanlar
11. Vətəndaş jurnalistikası üçün video, audio və foto resursları
12. Bloq nədir, bloq göndərişi nədir
13. Hansı bloq platformaları var
14. Bloqçu kimdir
15. Bloq və saytın fərqli xüsusiyyətləri
16. Bloqu məşhurlaşdırma yolları
17. İnternetdə açar sözlərin faydası
18. Materialın yerləşdirilməsi və düzgün açar sözlərin təyini
19. İnformasiya mübadiləsi proqramları
20. Onlayn jurnalist üçün zəruri avadanlıqlar. Onlayn jurnalistin iş yeri
21. İnternet jurnalistikası üçün veb redaksiya
22. İnternetdə reklamın özəllikləri
23. Açar sözlərlə reklam nədir
24. Reklam cəlb edə bilmək üçün tələb olunan şərtlər
25. Azərbaycan İnternetinin tarixi
26. Azərbaycanda yaranmış ilk informasiya portalları
27. Onlayn jurnalistikada peşə etikası. Netiket
28. İnternetdə istinad və ya keçid vermək nədir, niyə vacibdir
29. Ən populyar axtarış sistemləri. İnternetdə şəkil axtarışı. Azərbaycan dilində informasiya axtarışı necə aparılır. Azərbaycan domen adlarına uyğun axtarış. Transliterasiya
30. Bloqlarda və portallarda şəkillərin yerləşdirilmə standartları

31. "Z" görünüşlü yerləşdirmələr nədir və faydaları hansılardır
32. Wikipedia. Azərbaycan dilində Vikipediya
33. PhotoShop proqramı ilə tanışlıq, şəklin kəsilməsi, rəng verilməsi və yaddaşa köçürülməsi
34. Audacity proqramı ilə tanışlıq
35. Konkret bir şəxsin səsini yazmaq və yaddaşa saxlamaq
36. Hər dərsə müxtəlif mövzularda və vacib anlarda çəkilmiş 2 şəkil gətirmək və onları izah etmək
37. Öncədən çəkilmiş 10 şəkil üzərində səsli foto-slayd qurmaq
38. Ekoloji vəziyyəti əks etdirən və dərc olunmaq üçün nəzərdə tutulan şəkil çəkmək
39. Səsli və görüntülü xəbər hazırlamaq
40. Öz materialınız üçün animoto.com saytında treyler (trailer) yaradın
41. Multimedia məşhurlaşdırma alətləri
42. Prezi.com-da hesab açın
43. Kurs boyu hazırladığınız materiallar və bloqunuz barədə prezi.com-da təqdimat hazırlayın.

Əlavə dəstək:

Əlavə köməyə ehtiyacı olan, tapşırıqları yerinə yetirə bilməyən tələbə fərdi iş zamanı və ya elektron formada müəllimlə əlaqə saxlaya, problemi müzakirə edə bilər.

Biliyin qiymətləndirilməsi:

İmtahanın nəticələri – 50%

Davamiyyət – 10%

Seminar (məşğələ) və studiya (laboratoriya) dərsləri – 20%

Kurs işi – 10%

Sərbəst iş – 10%

(10 sərbəst tapşırıq – bloq hazırlamaq, konkret mövzu üzrə foto, audio, video materialı hazırlamaq)

Fənnin tədrisinə ayrılan saatların mövzuları üzrə bölgüsü:
 (Cəmi: Mühazirə (M): , Seminar (S): , Praktiki məşğələ (PM):)

Mövzu	Saatların miqdarı	M	S	PM
Mövzu 1. Fənnə giriş. Yeni media kursu və İKT haqqında ilkin məlumatlar. Onlayn jurnalistika, İnternet jurnalistikası və multimedia jurnalistikası anlayışları				
Mövzu 2. Yeni medianın inkişaf mərhələləri. Yeni medianın növləri. Ənənəvi media və yeni media. Yeni media, İnternet mediası, sosial media anlayışlarının fərqli xüsusiyyətləri				
Mövzu 3. İnternet texnologiyaları. İnternetin imkanları. İnformasiya mübadiləsi vasitələri. İnternet mediası bazarı				
Mövzu 4. Onlayn jurnalistikanın özəllikləri. Onlayn jurnalistə verilən tələblər. Mətn redaktorları ilə iş və onlayn redaktə. Onlayn redaksiya				
Mövzu 5. Rəqəmli fotoaparətlər. Piksel. Meqapiksel. Rəqəmli fotonun ölçüsü. Keyfiyyətli foto anlayışı. Rəqəmli fotoaparətlə fotoçəkiliş. Fotoçəkiliş qaydaları. "Təbii işıq", işıqdan effektiv istifadə				
Mövzu 6. Fotoredaktəyə giriş. Fotoredaktə proqramları. Onlayn fotoredaktə xidmətləri. Fotolarla iş. Slayd-şou. Fotoredaktə və etik prinsiplər. Netiket				

Mövzu 7. Rəqəmli audio. Audioformatlar. Audiofaylların formatını dəyişmək (Müxtəlif audioçeviricilər və s.). Səsyazma qurğuları və mikrofon. Simsiz və kabelli mikrofonlar. Qoşma mikrofonlar. Audiofayllarla iş. Səsyazma. Kompüterdə səsyazma. Təbii səsin əldə edilməsi. Sıxılmış və sıxılmamış səs formatları. Səs fayllarını ifa edən proqramlar. iTunes, Windows Media Player, Real Player və s. Səs fayllarının kompüterə yüklənməsi				
Mövzu 8. Rəqəmli video. Videoformatlar. Videofaylların formatını dəyişmək (Müxtəlif videoçeviricilər və s.). Video yazmaq üçün avadanlıqlar. Kamera növləri, videokamera ilə düzgün iş. Videoqeydəalma. Süjet, reportajla tanışlıq. Jurnalistin StandUp hərəkəti. Videoplanlar. İşığın düşmə bucağı. Jurnalistin StandUp hərəkəti. Videoplanlar. İşığın düşmə bucağı				
Mövzu 9. Bloqlar və bloqçuluq. Şərhlər. Keçidlər. Anonimlik. Vətəndaş jurnalistikası. Bloq platformaları. Bloqosfer				
Mövzu 10. Sosial media anlayışı və sosial mediaya giriş. Web 2.0 texnologiyaları və “çoxluğun çoxluğa” informasiya paylaşması				
Mövzu 11. Azərbaycan İnterneti. Azərbaycanda yeni medianın formalaşması və inkişafı.				
Mövzu 12. İnternetin tənzimlənməsi və özünütənzimləmə. Yeni medianın tənzimlənməsi				
Mövzu 13. İnternetdə tanıtma. İnternetdə reklam				

İSTİFADƏ OLUNMUŞ ƏDƏBİYYAT:

Azərbaycan dilində

1. *Abbasov Ə.M., Əliquliyev R.M., Ağayev F.T.* Web səhifələrin yaradılması. Bakı: Elm, 2002, 114 səh.
2. *Əliquliyev R.M., Valehov C.F., Mahmudov R.Ş.* İnternet-jurnalistikanın formalaşmasının bəzi aspektləri. Ekspres-informasiya. İnformasiya cəmiyyəti seriyası. Bakı: İnformasiya Texnologiyaları, 2008, 32 səh.
3. *Əliquliyev R.M., Mahmudov R.Ş.* İnformasiya asılılığı problemləri və onlarla mübarizə yolları. Ekspres-informasiya. İnformasiya cəmiyyəti seriyası. Bakı: İnformasiya Texnologiyaları, 2009, 62 səh.
4. *Əliquliyev R.M., İmamverdiyev Y.N., Abdullayeva F.C.* Sosial şəbəkələr. Bakı: İnformasiya Texnologiyaları, 2010, 287 səh.
5. *Əliquliyev R.M., Mahmudov R.Ş.* İnternetin tənzimlənməsi problemləri. Ekspres-informasiya. İnformasiya cəmiyyəti seriyası. Bakı: İnformasiya Texnologiyaları, 2010, 115 səh.
6. *Əliquliyev R.M., Mahmudov R.Ş.* İnternet fenomeninə çoxaspektli baxış. Ekspres-informasiya. İnformasiya cəmiyyəti seriyası. Bakı: İnformasiya Texnologiyaları, 2010, 96 səh.
7. *Əliquliyev R.M., Mahmudov R.Ş.* İnternet mühitində intellektual mülkiyyət hüquqlarının qorunması məsələləri. Ekspres-informasiya. İnformasiya cəmiyyəti seriyası. Bakı: İnformasiya Texnologiyaları, 2010, 60 səh.
8. *Əliquliyev R.M., Ələkbərov İ.Y.* Vikipediya. Virtual ensiklopediya. Bakı: İnformasiya Texnologiyaları, 2010, 184 səh.
9. *Əliquliyev R.M., Mahmudov R.Ş.* Əşyaların İnterneti. Ekspres-informasiya. İnformasiya cəmiyyəti seriyası. Bakı: İnformasiya Texnologiyaları, 2012, 48 səh.
10. *Əliquliyev R.M., Mahmudov R.Ş.* İnternet medianın meydana gəlməsi və inkişafı: əsas istiqamətlər və xüsusiyyətlər. Bakı: İnformasiya Texnologiyaları, 2012, 52 səh.

11. *"İnformasiya cəmiyyəti problemləri" elmi-praktiki jurnalı*, № 1. Bakı: İnformasiya Texnologiyaları, 2010, 84 səh.
12. *"İnformasiya cəmiyyəti problemləri" elmi-praktiki jurnalı*, № 2. Bakı: İnformasiya Texnologiyaları, 2010, 112 səh.
13. *"İnformasiya cəmiyyəti problemləri" elmi-praktiki jurnalı*, № 1 (3). Bakı: İnformasiya Texnologiyaları, 2011, 104 səh.
14. **Babayev Z., Vəliyev Ş.** Azərbaycanda internet jurnalistikası: tarixi və perspektivləri. Bakı, 2007
15. **Məhərrəmli Q. M.** Mediada işlənən alınma sözlər. İzahlı lüğət. Bakı, Elm, 2008.
16. **Gündüz Osman.** Mobil telefon və kompüter. Bakı: "Oskar", 2007
17. **Gündüz Osman.** İnternet. Azərbaycan İnternet resursları. Bakı: "Oskar", 2010
18. **Gündüz Osman.** Jurnalistlər üçün informasiya texnologiyaları. Bakı: "Oskar", 2009

Xarici dillərdə

1. **Briggs M.** Entrepreneurial journalism: How to build what's next for news. Washington, DC: CQ Press, 2011
2. **Christian B.** The most human: What talking with computers teaches us about what it means to be alive. New York: Doubleday, 2011
3. Designing CSS Web Pages by Christopher Schmitt
4. **Eiseman L.** Color: Messages and meanings. Cincinnati, OH: Hand Brooks Press, 2011
5. Flash Journalism by Mindy McAdams, hard copy available in the CRC and at the Library
6. **Foust J.** *Online journalism: Principles and practices of news for the web.* Scottsdale, AZ: Holcomb Hathway Publishers, 2011
7. **Friend C. & Singer J.B.** Online journalism ethics. Traditions and transitions. New York: M.E. Sharpe, Inc., 2010

8. *Gillmor D. Mediactive*. Creative Commons License, 2010
9. *Green S.C., Lodato M.J., Schwalbe C.B. & Silcock B. News now: Visual storytelling in the digital age*. Allyn & Bacon, 2012
10. HTML, Dreamweaver, iLife and other software how-to books from reputable experts such as Peachpit Press / New Riders or Thompson
11. Journalism Next: A Practical Guide to Digital Reporting and Publishing [Paperback] Mark Briggs (Author)
12. *Luckie Mark S. The digital journalist's handbook*, 2010
13. *McFarland D.S. Dreamweaver CS5. The missing manual*. Sebastopol, CA: O'Reilly Media, Inc. , 2010
14. *Nielsen & Pernice, K. Eyetracking web usability*. Berkeley, CA: Nielson Norman Group, 2010
15. "Online Journalism Review" – subscribe (free) to the email newsletter and visit the full site frequently
16. *Online Journalism: Principles and Practices of News for the Web, Second Edition*, by James C.Foust, Holcomb Hathaway, 2009
17. *The Elements of Online Journalism* by Rey Rosales, Ph.D., iUniverse, 2006
18. *Pariser E. The filter bubble: What the internet is hiding from you*. London, England: Penguin Press, 2011
19. *Paterson C., & Domingo D. Making online news*. New York: Peter Lang Publishing, Inc., 2011
20. Poynter – subscribe to email newsletters such as emedia tidbits and News U tutorials
21. *Rushkoff D. Program or be programmed: Ten commands for a digital age*, 2010
22. *Shirky C. Cognitive surplus: How technology makes consumers into collaborators*. London, England: Penguin Press, 2010
23. *The Elements of Internet Style* by the editors of EEI Press, 2007
24. *Thornburg R. Producing online news: Digital skills, stronger stories*. Washington, DC: CQ Press, 2010

25. *Tompkins A.* *Aim for the heart. Write, shoot, report, and produce for TV and multimedia.* Chicago, Ill.: Bonus Books Transcending CSS by Andy Clark, 2011
26. *Turkle S.* *Alone together. Why we expect more from technology and less from each other.* New York: Basic Books, Inc. , 2011
27. *Wenger D.H. & Potter D.* *Advancing the story. Broadcast journalism in the multimedia world.* CQ Press: Washington, DC. , 2011
28. *Zittrain J.* *The future of the internet and how to stop it.* Creative Commons License, 2008
29. *Kalmikov A.A., Koxanova L.A.* *İnternet jurnalistika.* M.: 2008

İnternet resursları

1. Jurnalistika resursları mnstate.edu/gunarat/ijr/journalism.html
2. Journalism Net journalismnet.com
3. Journo List: the Internet for Journalists johnmorrish.com/journalist
4. Online Journalism Review ojr.org
5. Online Journalist OnlineJournalist.org
6. Knight Digital Media Center (online video/web tutorials) multimedia.journalism.berkeley.edu/tutorials
7. Media College mediacollege.com
8. MediaStorm mediastorm.org
9. Interactive Narratives interactivenarratives.org
10. Washington Post – Camera Works washingtonpost.com/wp-dyn/content/photo
11. New York Times – Lens Blog lens.blogs.nytimes.com
12. Sosial media sosialmedia.org
13. Yeni media yenimedia.az
14. Səsin gəlsin podkast.az
15. Multimedia Mərkəzi cit.az
16. MultimediaShooter multimediashooter.com
17. The Digital Journalist digitaljournalist.org

ONLAYN JURNALİSTİKA fənninin

PROQRAMI

Kursun təsviri

Onlayn jurnalistika nədir? Onlayn jurnalist kimdir? Onlayn jurnalistikanın üstünlükləri. Onlayn jurnalistika alətləri. Vətəndaş jurnalistikası. Onlayn jurnalistika və vətəndaş jurnalistikası arasında oxşar və fərqli cəhətlər. Xəbər portalları. Onlayn redaksiyanın əsas avadanlıqları. Onlayn xəbər portallarının inkişaf strategiyasının hazırlanması. Oxunaqlı xəbər portallarını necə yaratmalı. Bloqçuluq və onlayn qəzetçilik. Onlayn müxbirin vəzifələri. Onlayn jurnalistikada etik kodekslər. Sosial media alətlərinin onlayn jurnalistikaya tətbiqi. İstifadəçilərlə (oxucularla) ünsiyyətin qurulması yolları. Onlayn media qurumuna reklam cəlb etməyin yolları.

Tələbələr bu kursda müxtəlif platformalar üzərindən onlayn xəbər yayımının metodlarını və xüsusiyyətlərini öyrənirlər. Kurs onlayn redaksiyanın və onlayn xəbər qurumlarının yaradılması və fəaliyyət istiqamətləri haqqında biliklər verir. Kursda onlayn media mühitində etik və hüquqi problemlər tədqiq olunur. Tələbələr onlayn redaktor, onlayn yazar kimi bacarıqlar qazanırlar. Sosial medianın ənənəvi KİV-ə təsiri öyrənilir. Kursda həmçinin onlayn auditoriyanın spesifik xüsusiyyətləri və analizi haqqında məlumatlar verilir.

Məqsəd

1. Onlayn media bazarında baş verənlər, yeni medianın inkişaf meyilləri haqqında tələbələrdə təsəvvür və təhlil aparmaq bacarıqlarını formalaşdırmaq
2. Tələbələri onlayn media qurumlarının menecmenti sahəsində nəzəri və praktiki addımlar atmağa hazırlamaq
3. Onlayn medianın kütləvi auditoriyası ilə işləyərkən qarşıya çıxan problemləri həll etmək üçün əldə edilmiş bilik və bacarıqlardan effektiv istifadə etməyə hazırlaşmaq

Vəzifələr

1. Tələbələrdə peşəkar onlayn yazı və redaktə bacarıqlarını inkişaf etdirmək;
2. Onlayn jurnalistikanın inkişaf mərhələlərini və ənənəvi jurnalistikaya təsirini təhlil etməyi mənimsətmək;
3. Onlayn media bazarını təhlil etməyi öyrətmək;
4. Onlayn mühitdə etik qaydaları mənimsəmək;
5. Onlayn media qurumlarında idarəetməni, onlayn layihələri effektiv idarəetmə metodlarını, komanda ilə işləmək, sosial media vasitəsilə daha geniş və yeni auditoriya əldə etmək yollarını öyrətmək;
6. Onlayn media qurumlarının biznesi haqqında təsəvvür formalaşdırmaq;
7. Veb resurslarını istifadə rahatlığı, struktur və kontent cəhətdən analiz etməyi öyrətmək;
8. Onlayn medianın cəmiyyətə təsiri məsələlərini araşdırmağı öyrətmək.

Tələb olunan avadanlıqlar və proqramlar

1. Ən azı 4Gb yaddaşa malik fləş kart;
2. Qulaqlıq;
3. Noutbuk
4. Sosial şəbəkələrə üzvlük;
5. Fərdi bloqa sahib olma;
6. Diktofon;
7. Mini-kamera.

Mövzular

Mövzu 1. Əsas terminlər və anlayışlar. Onlayn mühitin, veb texnologiyaların jurnalistikaya təsiri. Texnologiyaların dəyişdirdiyi yeni jurnalistikaya, jurnalistika 3.0-a hazırlıq. "Yeni media" və "Köhnə media". Dəyişikliklərə jurnalistlərin və bütövlükdə jurnalistika sahəsinin reaksiyaları. Onlayn mediada iş yeri

Mövzu 2. Vətəndaş jurnalistikası. Vətəndaş jurnalistikası saytlarının təhlili. Peşəkar bloqçuluq. Bloq və ənənəvi media. Digər bloqlara və mənbələrə istinadlar. Bloqosfer. Fotomateriallardan veb resurs üçün istifadə, slaydşoular. Mikrobloqçuluq

Mövzu 3. Sadə veb saytın qurulması. Kontent və struktur. Veb tərtibatının əsas prinsipləri. Rənglər. Saytın istifadə rahatlığı. Keçidlər. Başlıqlar. HTML, CSS haqqında ilkin məlumatlar

Mövzu 4. Onlayn xəbər qurumu. Onlayn internet resursuna verilən tələblər. Çoxlu istifadəçi sistemi. Onlayn xəbər resursunun əsas strukturu. Onlayn resursun effektiv idarəetmə strukturu

Mövzu 5. Sosial mediadan effektiv istifadə üsulları. Yeni auditoriyanın əldə edilməsi. Müxtəlif xidmətlərin, fəaliyyətlərin və vətəndaş təşəbbüslərinin sosial media vasitəsilə dəstəklənməsi. Youtube və onlayn videotrendləri

Mövzu 6. Onlayn mühidə etik problemlər. Onlayn xəbər yayımları ilə bağlı müxtəlif situasiyalarda qərar qəbulunda etik məqamların gözlənilməsi. Özəl həyat və onlayn mühit. Müəllif hüquqları və intellektual mülkiyyət. Onlayn jurnalistikada tənzimləmə və özünütənzimləmə

Mövzu 7. Video və audio jurnalistikası. Rəqabət mühitində keyfiyyətli və maraqlı xəbər hazırlamaq zərurəti. Onlayn xəbər resurslarının video və audio imkanları. Multimedia ssenarilərinin yazılması. Müsahibələrin hazırlanması. Müsahibəyə hazırlıq

Mövzu 8. Veb resurslarının analizi və monitorinqi. Google analytics anlayışı. Onlayn xəbər resursunun analiz edilməsi

Mövzu 9. Onlayn xəbər mühitində rəqabət. Rəqib onlayn media qurumları. Onlayn media bazarının analiz üsulları. Mənfəət əldə etmək yolları. Kontentin ödənişli edilməsinin üstünlükləri və mənfə cəhətləri. Ödənişsiz kontent. Onlayn abunə

Mövzu 10. Onlayn mühitdə reklam. Onlayn xəbər resursunda reklamın spesifik xüsusiyyətləri. Google AdSense

Tapşırıqlar və suallar:

1. Onlayn jurnalistika anlayışı və spesifik xüsusiyyətləri
2. Onlayn jurnalistika alətləri
3. Ənənəvi jurnalistika və onlayn jurnalistika
4. Ənənəvi medianın onlayn mediaya nisbətdə üstünlükləri
5. Onlayn medianın ənənəvi mediaya nisbətdə üstünlükləri
6. Onlayn redaksiya
7. Onlayn redaktor
8. Onlayn media alətləri
9. Onlayn jurnalist
10. Faktların onlayn dəqiqləşdirilmə yolları
11. Onlayn videoresurslar – nümunələr
12. Onlayn fotoresurslar – nümunələr
13. Onlayn jurnalistə gərəkli olan avadanlıqlar
14. Vətəndaş jurnalistikası – qeybət və ya təhlil olunmuş məlumat
15. Vətəndaş jurnalistikası portalları – bir neçə vətəndaş jurnalistikası portalını təhlil etmək
16. Vətəndaş jurnalistikasında mənbəyə istinad
17. Onlayn jurnalistikada mənbəyə istinad
18. Bloqlar mənbə ola bilərmi?
19. İnternetdə mənbə nədir?
20. Azərbaycan bloqosferi
21. Bloqda şərh, oxucu fikirlərinin üstünlükləri və etik normalar

22. Slideshare.com-da hesab açmaq
23. Gün ərzində baş verən hadisələrlə bağlı 15 şəkli Slideshare.com-da yerləşdirmək
24. Animoto.com-da hesab açmaq və tanış olmaq
25. Twitter, tumblr, facebook və bloq – fayda vermə dərəcələrini əlaqələndirmək
26. Onlayn audioresurslar barədə məlumat verin
27. Soundcloud nədir – hesab açmaq və səs yerləşdirmək
28. Youtube-da video yerləşdirmək və paylaşmaq
29. Onlayn müsahibənin faydaları və zərərləri
30. Onlayn müsahibə alətləri
31. Onlayn müsahibəni bloqa necə yerləşdirməli?
32. İdeal yazı mətni həcmi
33. Fotoşkillərdəki obyektlər bir-birinin əksinə baxırsa, bu halda fotoların yerləşdirilməsi
34. Wetoku.com-da hesab açmaq
35. Sizin "A" media qurumunuz var, məhdud maliyyəniz və məhdudiyətsiz internetiniz var. Onu məşhurlaşdırmaq üçün atacağınız 4 addım

Əlavə dəstək

Əlavə köməyə ehtiyacı olan, tapşırıqları yerinə yetirə bilməyən tələbə fərdi iş zamanı və ya elektron formada müəllimlə əlaqə saxlaya, problemi müzakirə edə bilər.

Biliyin qiymətləndirilməsi:

İmtahanın nəticəsi – 50%

Davamiyyət –10%

Seminar (məşğələ) və studiya (laboratoriya) dərsləri –20%

Kurs işi – 10%

Sərbəst iş – 10% (10 sərbəst tapşırıq – bloq hazırlamaq, konkret mövzu üzrə foto, audio, video material hazırlamaq)

Fənnin tədrisinə ayrılan saatların mövzular üzrə bölgüsü
 (Cəmi: , Mühazirə (M): , Seminar (S): ,
 Praktiki məşğələ (PM):)

Mövzu	Saatların miqdarı	M	S	PM
Mövzu 1. Onlayn mühitin, veb texnologiyaların jurnalistikaya təsiri. Texnologiyaların dəyişdirdiyi yeni jurnalistikaya, "Jurnalistika 3.0" a hazırlıq. "Yeni media" və "Köhnə media". Dəyişikliklərə jurnalistlərin və bütövlükdə jurnalistika sahəsinin reaksiyası. Onlayn mediada iş yeri. Əsas terminlər və anlayışlar				
Mövzu 2. Vətəndaş jurnalistikası. Vətəndaş jurnalistikası saytlarının təhlili. Peşəkar bloqçuluq. Bloq və ənənəvi media. Digər bloqlara və mənbələrə istinadlar. Bloqosfer. Fotomateriallardan veb resurs üçün istifadə, slaydşoular. Mikrobloqçuluq				
Mövzu 3. Video və audio jurnalistikası. Rəqabət mühitində keyfiyyətli və maraqlı xəbər hazırlamaq zərurəti. Onlayn xəbər resurslarının video və audio imkanları. Multimedia ssenarilərinin yazılması. Müsahibələrin hazırlanması. Müsahibəyə hazırlıq.				
Mövzu 4. Onlayn xəbər qurumu. Onlayn internet resursuna verilən tələblər. Çoxlu istifadəçi sistemi. Onlayn xəbər resursunun elementar strukturu. Onlayn resursun effektiv idarəetmə strukturu.				

<p>Mövzu 5. Sosial mediadan effektiv istifadə üsulları. Yeni auditoriyanın əldə edilməsi. Müxtəlif xidmətlərin, fəaliyyətlərin və vətəndaş təşəbbüslərinin sosial media vasitəsilə dəstəklənməsi. Youtube və onlayn videotrendlər</p>				
<p>Mövzu 6. Onlayn mühitdə etik problemlər. Onlayn xəbər yayımları ilə bağlı müxtəlif situasiyalarda qərar qəbulunda etik məqamların gözlənilməsi. Özəl həyat və onlayn mühit. Müəllif hüquqları və intellektual mülkiyyət. Onlayn jurnalistikada tənzimləmə və özünütənzimləmə. Netiket</p>				
<p>Mövzu 7. Sadə veb saytın qurulması. Kontent və struktur. Veb tərtibatının əsas prinsipləri. Rənglər. Saytın istifadə rahatlığı. Keçidlər. Başlıqlar. HTML, CSS haqqında ilkin məlumatlar</p>				
<p>Mövzu 8. Veb resursların analizi və monitorinqi. Google anlayışı. Onlayn xəbər resursunun analizi</p>				
<p>Mövzu 9. Onlayn xəbər mühitində rəqabət. Rəqib onlayn media qurumları. Onlayn media bazarının analizi. Gəlir əldə etmək üsulları. Kontentin ödənişli edilməsinin üstünlükləri və mənfə cəhətləri. Ödənişsiz kontent. Onlayn abunə</p>				
<p>Mövzu 10. Onlayn mühitdə reklam. Onlayn xəbər resursunda reklamın özəllikləri. Google AdSense</p>				

İSTİFADƏ OLUNMUŞ ƏDƏBİYYAT:

Azərbaycan dilində

1. **Abbasov Ə.M., Əliquliyev R.M., Ağayev F.T.** Web səhifələrin yaradılması. Bakı: Elm, 2002, 114 səh.
2. **Əliquliyev R.M., Valehov C.F., Mahmudov R.Ş.** İnternet-jurnalistikanın formalaşmasının bəzi aspektləri. Ekspres-informasiya. İnformasiya cəmiyyəti seriyası. Bakı: İnformasiya Texnologiyaları, 2008, 32 səh.
3. **Əliquliyev R.M., Mahmudov R.Ş.** İnformasiya asılılığı problemləri və onlarla mübarizə yolları. Ekspres-informasiya. İnformasiya cəmiyyəti seriyası. Bakı: İnformasiya Texnologiyaları, 2009, 62 səh.
4. **Əliquliyev R.M., İmamverdiyev Y.N., Abdullayeva F.C.** Sosial şəbəkələr. Bakı: İnformasiya Texnologiyaları, 2010, 287 səh.
5. **Əliquliyev R.M., Mahmudov R.Ş.** İnternetin tənzimlənməsi problemləri. Ekspres-informasiya. İnformasiya cəmiyyəti seriyası. Bakı: İnformasiya Texnologiyaları, 2010, 115 səh.
6. **Əliquliyev R.M., Mahmudov R.Ş.** İnternet fenomeninə çoxaspektli baxış. Ekspres-informasiya. İnformasiya cəmiyyəti seriyası. Bakı: İnformasiya Texnologiyaları, 2010, 96 səh.
7. **Əliquliyev R.M., Mahmudov R.Ş.** İnternet mühitində intellektual mülkiyyət hüquqlarının qorunması məsələləri. Ekspres-informasiya. İnformasiya cəmiyyəti seriyası. Bakı: İnformasiya Texnologiyaları, 2010, 60 səh.
8. **Əliquliyev R.M., Ələkbərov İ.Y.** Vikipediya. Virtual ensiklopediya. Bakı: İnformasiya Texnologiyaları, 2010, 184 səh.
9. **Əliquliyev R.M., Mahmudov R.Ş.** Əşyaların İnterneti. Ekspres-informasiya. İnformasiya cəmiyyəti seriyası. Bakı: İnformasiya Texnologiyaları, 2012, 48 səh.
10. **Əliquliyev R.M., Mahmudov R.Ş.** İnternet medianın meydana gəlməsi və inkişafı: əsas istiqamətlər və xüsusiyyətlər. Bakı: İnformasiya Texnologiyaları, 2012, 52 səh.

11. "İnformasiya cəmiyyəti problemləri" elmi-praktiki jurnalı, № 1. Bakı: İnformasiya Texnologiyaları, 2010, 84 səh.
12. "İnformasiya cəmiyyəti problemləri" elmi-praktiki jurnalı, № 2. Bakı: İnformasiya Texnologiyaları, 2010, 112 səh.
13. "İnformasiya cəmiyyəti problemləri" elmi-praktiki jurnalı, № 1 (3). Bakı: İnformasiya Texnologiyaları, 2011, 104 səh.
14. **Babayev Z., Vəliyev Ş.** Azərbaycanca internet jurnalistikası: tarixi və perspektivləri. Bakı, 2007
15. **Məhərrəmli Q. M.** Mediada işlənən alınma sözlər. İzahlı lüğət. Bakı, Elm, 2008.
16. **Gündüz Osman.** Mobil telefon və kompüter. Bakı: "Oskar", 2007
17. **Gündüz Osman.** İnternet. Azərbaycan İnternet resursları. Bakı: "Oskar", 2010
18. **Gündüz Osman.** Jurnalistlər üçün informasiya texnologiyaları. Bakı: "Oskar", 2009

Xarici dillərdə

1. Briggs M. Entrepreneurial journalism: How to build what's next for news. Washington, DC: CQ Press, 2011
2. Christian B. The most human: What talking with computers teaches us about what it means to be alive. New York: Doubleday, 2011
3. Designing CSS Web Pages by Christopher Schmitt
4. Eiseman L. Color: Messages and meanings. Cincinnati, OH: Hand Brooks Press, 2011
5. Flash Journalism by Mindy McAdams, hard copy available in the CRC and at the Library
6. Foust J. Online journalism: Principles and practices of news for the web. Scottsdale, AZ: Holcomb Hathway Publishers, 2011
7. Friend C. & Singer J.B. Online journalism ethics. Traditions and transitions. New York: M.E. Sharpe, Inc., 2010
8. Gillmor D. Mediactive. Creative Commons License, 2010
9. Green S.C., Lodato M.J., Schwalbe C.B. & Silcock B. News now: Visual storytelling in the digital age. Allyn & Bacon, 2012

10. HTML, Dreamweaver, ILife and other software how-to books from reputable experts such as Peachpit Press / New Riders or Thompson
11. Journalism Next: A Practical Guide to Digital Reporting and Publishing [Paperback] Mark Briggs (Author)
12. Luckie Mark S. The digital journalist's handbook, 2010
13. McFarland D.S. Dreamweaver CS5. The missing manual. Sebastopol, CA: O'Reilly Media, Inc. , 2010
14. Nielsen & Pernice, K. Eyetracking web usability. Berkeley, CA: Nielson Norman Group, 2010
15. "Online Journalism Review" – subscribe (free) to the email newsletter and visit the full site frequently
16. Online Journalism: Principles and Practices of News for the Web, Second Edition, by James C.Foust, Holcomb Hathaway, 2009
17. The Elements of Online Journalism by Rey Rosales, Ph.D., iUniverse, 2006
18. Pariser E. The filter bubble: What the internet is hiding from you. London, England: Penguin Press, 2011
19. Paterson C., & Domingo D. Making online news. New York: Peter Lang Publishing, Inc., 2011
20. Poynter – subscribe to email newsletters such as emedia tidbits and News U tutorials
21. Rushkoff D. Program or be programmed: Ten commands for a digital age, 2010
22. Shirky C. Cognitive surplus: How technology makes consumers into collaborators. London, England: Penguin Press, 2010
23. The Elements of Internet Style by the editors of EEI Press, 2007
24. Thornburg R. Producing online news: Digital skills, stronger stories. Washington, DC: CQ Press, 2010
25. Tompkins A. Aim for the heart. Write, shoot, report, and produce for TV and multimedia. Chicago, Ill.: Bonus Books Transcending CSS by Andy Clark, 2011

26. Turkle S. Alone together. Why we expect more from technology and less from each other. New York: Basic Books, Inc. , 2011
27. Wenger D.H. & Potter D. Advancing the story. Broadcast journalism in the multimedia world. CQ Press: Washington, DC. , 2011
28. Zittrain J. The future of the internet and how to stop it. Creative Commons License, 2008
29. Калмыков А.А., Коханова Л.А. Интернет журналистика. М.: 2008

İnternet resursları

1. Jurnalistika resursları mnstate.edu/gunarat/ijr/journalism.html
2. Journalism Net journalismnet.com
3. Journo List: the Internet for Journalists johnmorrish.com/journalist
4. Online Journalism Review ojr.org
5. Online Journalist OnlineJournalist.org
6. Knight Digital Media Center (online video/web tutorials) multimedia.journalism.berkeley.edu/tutorials
7. Media College mediacollege.com
8. MediaStorm mediastorm.org
9. Interactive Narratives interactivenarratives.org
10. Washington Post – Camera Works washingtonpost.com/wp-dyn/content/photo
11. New York Times -- Lens Blog lens.blogs.nytimes.com
12. Sosial media sosialmedia.org
13. Yeni media yenimedia.az
14. Səsin gəlsin podkast.az
15. Multimedia Mərkəzi cit.az
16. MultimediaShooter multimediashooter.com
17. The Digital Journalist digitaljournalist.org

SOSIAL MEDIA fənninin

PROQRAMI

Kursun təsviri

Kurs sosial media və Web 2.0 texnologiyalarından effektiv istifadə sahəsində bilik, bacarıq və vərdişlərin əldə edilməsinə istiqamətlənib. Tələbələrə sosial mediadan effektiv istifadə etməklə ənənəvi KİV-in auditoriyasını genişləndirmək bacarıqlarını aşılایır və onları yeni media istehsalına hazırlayır. Kursda tələbələr bloq platformaları, korporativ və qrup bloqları, sosial servislər, sosial şəbəkələr haqqında bilik və bacarıqları mənimsəyirlər. Tələbələr həmçinin sosial medianın imkanlarından istifadə etməklə ictimaiyyətlə əlaqələrin daha effektiv qurulmasını öyrənirlər. Kursda sosial media alətləri vasitəsilə sosial media strategiyasının qurulması imkanları və yolları, sosial media alətlərinin peşəkar tanıtımda tətbiqi məsələləri tədqiq olunur. Həmçinin sosial medianın problemləri araşdırılır.

Kursu başa vuran tələbələr sosial mediadan daha səmərəli və effektiv istifadə etməyi bacarırlar.

Kursun məqsədi

1. Tələbələri sosial mediadan effektiv istifadə etməklə ictimaiyyət və idarəetmə orqanları ilə daha effektiv üsullarla əlaqələr qurmağa hazırlamaq
2. Tələbələri yeni media və ənənəvi media mühitində baş verənləri müqayisəli formada təhlil etməyə hazırlamaq
3. Tələbələrdə müxtəlif malların, xidmətlərin, fəaliyyətlərin sosial media vasitəsilə dəstəklənməsi istiqamətində bacarıq və vərdişlər formalaşdırmaq

Kursun vəzifələri

1. Sosial media alətlərindən effektiv istifadə üsullarını öyrətmək, praktiki bacarıqlar aşılamaq;

2. Ənənəvi media və sosial media arasındakı müxtəlifliyi tələbələrə anlatmaq;
3. Sosial mediadan istifadə etməklə ictimaiyyət və idarəetmə orqanları ilə əlaqələr qurulması sahəsində nəzəri və praktiki bilik vermək;
4. Müxtəlif fəaliyyətlərin, xidmətlərin, təşəbbüslərin sosial media vasitəsilə dəstəklənməsi imkanlarını praktik və nəzəri formada tələbələrə çatdırmaq;
5. Sosial medianın cəmiyyətə təsirini təhlil etmək. Sosial media və perspektivlər;
6. Tələbələrə onlayn mühitdə etik qaydaları mənimsətmək;
7. Sosial media platformalarını müqayisə etmək bacarıqlarını aşılamaq;
8. Kurs çərçivəsində əsas anlayışlar və bölmələr üzrə müstəqil fikir irəli sürmək və onu arqumentləşdirə bilmək.

Kurs üçün zəruri olan avadanlıqlar və proqramlar:

1. 4Gb yaddaşa malik fləş disk;
2. Qulaqlıq;
3. Rəqəmli fotokamera və ya onu əvəz edən qurğu;
4. Noutbuk;
5. Fərdi bloqa sahib olma;
6. Sosial media alətlərindən istifadə.

Mövzular

Mövzu 1. Sosial media və Web 2.0 texnologiyalarına giriş. Əsas anlayışlar. Sosial media və ənənəvi KİV-in fərqli xüsusiyyətləri. Ənənəvi mediada sosial media elementləri. Sosial media platformaları haqqında ilkin məlumatlar

Mövzu 2. Bloqçuluq, əsas bloqçuluq alətləri, bloqçuluq mədəniyyəti və bloqçuluqda etik qaydalar. Anonimlik. Şəffaflıq. Qəzet məqaləsi və bloq: ümumi və fərqli xüsusiyyətləri. Onlayn xəbərləmə. Korporativ və qrup bloqları. RSS. Bloqların axtarışı. Özəl yeni media vasitələrinin yaradıl-

ması. Keçidlər, yarlıqlar, lövhələr. Gərəkli olan informasiyalar haqda dərhal məlumat alma mexanizmi. Vikipediya.

Əsas coğrafi yeri müəyyən etmə servisləri: Foursquare, Google latitude. Sosial mediada öz populyarlığının, brendlərin və xidmətlərin populyarlığını monitorinq etmək. Brauzer əlavələri

Mövzu 3. Sosial şəbəkələr. Facebook, Google+ və s. Facebook əlavələri (proqramları). Onlayn həyat. Sosial şəbəkədə biznes və xidmətlərin dəstəklənməsi. LinkedIn vasitəsilə biznes şəbəkələşmə

Mövzu 4. Twitter və onun imkanları. Twitterin digər sosial media alətlərinə inteqrasiyası

Mövzu 5. Sosial media platformalarının müqayisəli təhlili: Facebook, Twitter, YouTube, LinkedIn, FourSquare, Google+, Flickr, Picasa

Mövzu 6. Sosial şəbəkələrdə video, audio, cədvəllər, şəkillərdən istifadə. Sosial şəbəkələr üçün video və audionun redaktəsi

Mövzu 7. Sosial şəbəkələrdə özəl həyat, təhlükəsizlik və peşə etikasına riayət. Netiket. Sosial medianın insanın fərdi və peşəkar fəaliyyətinə təsiri

Mövzu 8. Sosial media və demokratiya. Onlayn qrupların yaradılması. Onlayn cəmiyyətlər

Mövzu 9. Sosial media və ictimaiyyətlə əlaqələr. Sosial media və brend. Sosial mediada reklam. Xidmətlərin və məhsulların təqdim edilməsi

Mövzu 10. Tanınmış jurnalistin, bloqçunun, tanıtma mütəxəssisinin və sosial media bazarlayıcısının təlim prosesinə dəvət edilməsi. Dərsin bu mütəxəssislər tərəfindən keçirilməsi.

Auditoriyada mütəxəssislərin iştirakı ilə müzakirə təşkil etmək. Bloqçuluğun və sosial medianın dəvət olunan qonaqların şəxsi həyatında, karyerasında, peşəkar fəaliyyətində rolu. Onlayn və oflayn həyat. Sosial mediadan necə qazanmaq olar

Tapşırıqlar və suallar:

1. Sosial şəbəkələr və sosial media anlayışı
2. Web 2.0 texnologiyası. Sosial servislər
3. Facebook, Twitter və YouTube, LinkedIn, FourSquare, Google+, Flickr, Picasa: imkanları və faydaları
4. Twitter-də hesab açmaq və onu idarə etmək
5. Düzgün həştəq nədir
6. Düzgün həştəqlərdən istifadə etməklə tvitləmək
7. Düzgün tvitt hansı suallara cavab verməlidir
8. Bir neçə tvitt yazmaq, yazılan tvitlərə reaksiya vermək (retvit, mesaj və s.)
9. Xüsusi tapşırılmış həştəqi gün ərzində izləmək və analiz etmək
10. Xüsusi təyin olunmuş #tag üzrə hər dərs tvitləmə
11. Hansı bloq platformaları mövcuddur
12. Bloqlar və saytların fərqləri
13. Hansı mövzularda bloqlar ola bilər
14. Məzmununa görə neçə növ bloq var və hansılardır
15. Ümumi mövzulu bloqçuluq nədir – nümunə tapmaq
16. İxtisaslaşmış mövzulu bloqlar nədir – nümunə tapmaq
17. Kollektiv bloqçuluq nədir – nümunə tapmaq
18. Fərdi bloqçuluq nədir – nümunə tapmaq
19. Korporativ bloqçuluq nədir – nümunə tapmaq
20. Bloq yazısının jurnalist yazısından fərqi
21. Bloqçu kimdir
22. WordPress-dən istifadə etməklə bloq yaratmaq və tənzimləmək
23. Bloq yazmaq və bloq göndərişləri üzərində müxtəlif əməliyyatlar etmək
24. Digər bloqlara şərhlər yazmaq və linklərdən istifadə etmək

25. RSS-dən istifadə mexanizmini göstərmək
26. Onlayn fotoslayd – təqdimat imkanları
27. Youtube-da video yerləşdirmək
28. Youtube-da yerləşdirilən videoların sosial şəbəkələrdə paylaşımı
29. FourSquare hesabı açmaq
30. Google+ hesabı açmaq
31. Flickr hesabı açmaq və foto yerləşdirmək
32. Picasa hesabı açmaq və foto yerləşdirmək
33. Onlayn canlı yayım imkanları və platformaları
34. Sosial mediada etika. Netiket
35. Nəyi yazmaq və paylaşmaq olmaz
36. Kimi, nəyi yazmaq və paylaşmaq zəruridir
37. Sosial mediada reklam nədir
38. Hansı növ reklamlar mövcuddur
39. Sizə “A” hadisəsini sosial mediada təbliğ etmək tapşırılsaydı, atacağınız 4 addım hansılar olardı?

Əlavə dəstək

Əlavə köməyə ehtiyacı olan, tapşırıqları yerinə yetirə bilməyən tələbə fərdi iş zamanı və ya elektron formada müəllimlə əlaqə saxlaya, problemi müzakirə edə bilər.

Biliyin qiymətləndirilməsi:

İmtahanın nəticələri – 50%

Davamiyyət – 10%

Seminar (məşğələ) və studiya (laboratoriya) dərsləri – 20%

Kurs işi – 10%

Sərbəst iş – 10%

(10 sərbəst tapşırıq – bloq hazırlamaq, konkret mövzu üzrə foto, audio, video materialı hazırlamaq)

**Fənnin tədrisinə ayrılan saatların
mövzular üzrə bölgüsü**

(Cəmi: , Mühazirə (M): , Seminar (S): saat, Praktiki məşğələ
(PM):)

Mövzu	Saatların miqdarı	M	S	PM
Mövzu 1. Sosial media və Web 2.0 texnologiyasına giriş. Əsas anlayışlar. Sosial media və ənənəvi KİV-in fərqli xüsusiyyətləri. Ənənəvi mediada sosial media elementləri. Sosial media platformaları haqqında ilkin məlumatlar				
Mövzu 2. Bloqçuluq, əsas bloqçuluq alətləri, bloqçuluq mədəniyyəti və bloqçuluqda etik qaydalar. Netiket. Anonimlik. Şəffaflıq. Qəzet məqaləsi və bloq: ümumi və fərqli xüsusiyyətləri. Onlayn xəbərləmə. Korporativ və qrup bloqları. RSS. Bloqların axtarışı. Özəl yeni media vasitələrinin yaradılması. Keçidlər, yarlıqlar, lövhələr. Sizin üçün gərəkli olan informasiyalar haqqında dərhal məlumat alma mexanizmi. Vikipediya. Əsas coğrafi yeri müəyyən etmə servisləri: FourSquare, Google latitude. Sosial mediada öz populyarlığının, brendlərin və xidmətlərin məşhurluğunu monitorinq etmək. Brauzer əlavələri				
Mövzu 3. Sosial şəbəkələr. Facebook, Google+ və s. Facebook əlavələri. Onlayn həyat. Sosial şəbəkədə biznes və xidmətlərin dəstəklənməsi. LinkedIn vasitəsilə biznes şəbəkələşmə				

Mövzu 4. Twitter və onun imkanları. Twitter-in digər sosial media alətlərinə inteqrasiyası				
Mövzu 5. Sosial media platformalarının müqayisəli təhlili: Facebook, Twitter, YouTube, LinkedIn, FourSquare, Google+, Flickr, Picasa				
Mövzu 6. Sosial şəbəkələrdə video, audio, cədvəllər və şəkillərdən istifadə. Sosial şəbəkələr üçün video və audionun redaktəsi				
Mövzu 7. Sosial şəbəkələrdə özəl həyat, təhlükəsizlik və peşə etikasına riayət. Netiket. Sosial medianın insanın fərdi və peşəkar fəaliyyətinə təsiri				
Mövzu 8. Sosial media və demokratiya. Onlayn qrupların yaradılması. Onlayn cəmiyyətlər				
Mövzu 9. Sosial media və ictimaiyyətlə əlaqələr. Sosial media və brend. Sosial mediada reklam. Xidmətlərin və məhsulların təqdim edilməsi.				
Mövzu 10. Tanınmış jurnalistin, bloqçunun, tanıtma mütəxəssisinin və sosial media bazarlayıcısının təlim prosesinə dəvət edilməsi. Dərsin bu mütəxəssislər tərəfindən keçirilməsi. Auditoriyada mütəxəssislərin iştirakı ilə müzakirə təşkil etmək. Bloqçuluğun və sosial medianın dəvət olunan qonaqların şəxsi həyatında, karyerasında, peşəkar fəaliyyətində rolu. Onlayn və oflayn həyat. Sosial media-dan necə qazanmaq olar				

İSTİFADƏ OLUNMUŞ ƏDƏBİYYAT:

Azərbaycan dilində

1. *Abbasov Ə.M., Əliquliyev R.M., Ağayev F.T.* Web səhifələrin yaradılması. Bakı: Elm, 2002, 114 səh.
2. *Əliquliyev R.M., Valehov C.F., Mahmudov R.Ş.* İnternet-jurnalistikanın formalaşmasının bəzi aspektləri. Ekspres-informasiya. İnformasiya cəmiyyəti seriyası. Bakı: İnformasiya Texnologiyaları, 2008, 32 səh.
3. *Əliquliyev R.M., Mahmudov R.Ş.* İnformasiya asılılığı problemləri və onlarla mübarizə yolları. Ekspres-informasiya. İnformasiya cəmiyyəti seriyası. Bakı: İnformasiya Texnologiyaları, 2009, 62 səh.
4. *Əliquliyev R.M., İmamverdiyev Y.N., Abdullayeva F.C.* Sosial şəbəkələr. Bakı: İnformasiya Texnologiyaları, 2010, 287 səh.
5. *Əliquliyev R.M., Mahmudov R.Ş.* İnternetin tənzimlənməsi problemləri. Ekspres-informasiya. İnformasiya cəmiyyəti seriyası. Bakı: İnformasiya Texnologiyaları, 2010, 115 səh.
6. *Əliquliyev R.M., Mahmudov R.Ş.* İnternet fenomeninə çoxaspektli baxış. Ekspres-informasiya. İnformasiya cəmiyyəti seriyası. Bakı: İnformasiya Texnologiyaları, 2010, 96 səh.
7. *Əliquliyev R.M., Mahmudov R.Ş.* İnternet mühitində intellektual mülkiyyət hüquqlarının qorunması məsələləri. Ekspres-informasiya. İnformasiya cəmiyyəti seriyası. Bakı: İnformasiya Texnologiyaları, 2010, 60 səh.
8. *Əliquliyev R.M., Ələkbərov İ.Y.* Vikipediya. Virtual ensiklopediya. Bakı: İnformasiya Texnologiyaları, 2010, 184 səh.
9. *Əliquliyev R.M., Mahmudov R.Ş.* Əşyaların İnterneti. Ekspres-informasiya. İnformasiya cəmiyyəti seriyası. Bakı: İnformasiya Texnologiyaları, 2012, 48 səh.
10. *Əliquliyev R.M., Mahmudov R.Ş.* İnternet medianın meydana gəlməsi və inkişafı: əsas istiqamətlər və xüsusiyyətlər. Bakı: İnformasiya Texnologiyaları, 2012, 52 səh.

11. *"İnformasiya cəmiyyəti problemləri" elmi-praktiki jurnalı*, № 1. Bakı: İnformasiya Texnologiyaları, 2010, 84 səh.
12. *"İnformasiya cəmiyyəti problemləri" elmi-praktiki jurnalı*, № 2. Bakı: İnformasiya Texnologiyaları, 2010, 112 səh.
13. *"İnformasiya cəmiyyəti problemləri" elmi-praktiki jurnalı*, № 1 (3). Bakı: İnformasiya Texnologiyaları, 2011, 104 səh.
14. **Babayev Z., Vəliyev Ş.** Azərbaycanca internet jurnalistikası: tarixi və perspektivləri. Bakı, 2007
15. **Məhərrəmli Q. M.** Mediada işlənən alınma sözlər. İzahlı lüğət. Bakı, Elm, 2008.
16. **Gündüz Osman.** Mobil telefon və kompüter. Bakı: "Oskar", 2007
17. **Gündüz Osman.** İnternet. Azərbaycan İnternet resursları. Bakı: "Oskar", 2010
18. **Gündüz Osman.** Jurnalistlər üçün informasiya texnologiyaları. Bakı: "Oskar", 2009

Xarici dillərdə

1. **Briggs M.** Entrepreneurial journalism: How to build what's next for news. Washington, DC: CQ Press, 2011
2. **Christian B.** The most human human: What talking with computers teaches us about what it means to be alive. New York: Doubleday, 2011
3. Designing CSS Web Pages by Christopher Schmitt
4. **Eiseman L.** Color: Messages and meanings. Cincinnati, OH: Hand Brooks Press, 2011
5. Flash Journalism by Mindy McAdams, hard copy available in the CRC and at the Library
6. **Foust J.** *Online journalism: Principles and practices of news for the web.* Scottsdale, AZ: Holcomb Hathway Publishers, 2011
7. **Friend C. & Singer J.B.** Online journalism ethics. Traditions and transitions. New York: M.E. Sharpe, Inc., 2010

8. *Gillmor D. Mediactive*. Creative Commons License, 2010
9. *Green S.C., Lodato M.J., Schwalbe C.B. & Silcock B. News now: Visual storytelling in the digital age*. Allyn & Bacon, 2012
10. HTML, Dreamweaver, iLife and other software how-to books from reputable experts such as Peachpit Press / New Riders or Thompson
11. Journalism Next: A Practical Guide to Digital Reporting and Publishing [Paperback] Mark Briggs (Author)
12. *Luckie Mark S. The digital journalist's handbook*, 2010
13. *McFarland D.S. Dreamweaver CS5. The missing manual*. Sebastopol, CA: O'Reilly Media, Inc. , 2010
14. *Nielsen & Pernice, K. Eyetracking web usability*. Berkeley, CA: Nielson Norman Group, 2010
15. "Online Journalism Review" – subscribe (free) to the email newsletter and visit the full site frequently
16. Online Journalism: Principles and Practices of News for the Web, **Second Edition**, by James C.Foust, Holcomb Hathaway, 2009
17. The Elements of Online Journalism by Rey Rosales, Ph.D., iUniverse, 2006
18. *Pariser E. The filter bubble: What the internet is hiding from you*. London, England: Penguin Press, 2011
19. *Paterson C., & Domingo D. Making online news*. New York: Peter Lang Publishing, Inc., 2011
20. Poynter – subscribe to email newsletters such as emedia tidbits and News U tutorials
21. *Rushkoff D. Program or be programmed: Ten commands for a digital age*, 2010
22. *Shirky C. Cognitive surplus: How technology makes consumers into collaborators*. London, England: Penguin Press, 2010
23. The Elements of Internet Style by the editors of EEI Press, 2007
24. *Thornburg R. Producing online news: Digital skills, stronger stories*. Washington, DC: CQ Press, 2010

25. *Tompkins A. Aim for the heart. Write, shoot, report, and produce for TV and multimedia.* Chicago, Ill.: Bonus Books Transcending CSS by Andy Clark, 2011
26. *Turkle S. Alone together. Why we expect more from technology and less from each other.* New York: Basic Books, Inc. , 2011
27. *Wenger D.H. & Potter D. Advancing the story. Broadcast journalism in the multimedia world.* CQ Press: Washington, DC. , 2011
28. *Zittrain J. The future of the internet and how to stop it.* Creative Commons License,
29. *Калмыков А.А., Коханова Л.А. Интернет журналистика.* М.: 2008

İnternet resursları

1. Jurnalistika resursları mnstate.edu/gunarat/ijr/journalism.html
2. Journalism Net journalismnet.com
3. Journo List: the Internet for Journalists johnmorrish.com/journalist
4. Online Journalism Review ojr.org
5. Online Journalist OnlineJournalist.org
6. Knight Digital Media Center (online video/web tutorials) multimedia.journalism.berkeley.edu/tutorials
7. Media College mediacollege.com
8. MediaStorm mediastorm.org
9. Interactive Narratives interactivenarratives.org
10. Washington Post – Camera Works washingtonpost.com/wp-dyn/content/photo
11. New York Times – Lens Blog lens.blogs.nytimes.com
12. Sosial Media sosialmedia.org
13. Yeni Media yenimedia.az
14. Səsin gəlsin podkast.az
15. Multimedia Mərkəzi cit.az
16. MultimediaShooter multimediashooter.com
17. The Digital Journalist digitaljournalist.org

MULTİMEDİA JURNALİSTİKASI fənninin

PROQRAMI

Kursun təsviri

Audio, foto, video məhsulları və multimedia haqqında anlayış. Multimedia alətlərinin tanınması və istifadə qaydası. Multimedia üçün zəruri avadanlıqların öyrənilməsi. Peşəkar TV çəkilişi, fotoçəkiliş, səs yazısının qeydə alınma qaydaları. Multimedia jurnalistikasının prinsipləri. Multimedia vasitələrində etik qaydalar. Multimedia məhsullarının hazırlanması üçün gərəkli olan kompüter proqramları ilə tanışlıq. Adobe Premier, Aftoreffect, Sound Bouth, Vegas, Audiocity, Photoshop, onlayn ödənişsiz video və audio montaj proqramlarından istifadə qaydaları və onların operativ tətbiqi.

İnternet TV və radio studiyalarının qurulması texnologiyası. İnternet media qurumları ilə ənənəvi media qurumları arasında oxşarlıq, oxşarlığın müsbət cəhətləri.

Multimedia portalının yaradılması. Multimedia portalında yayımın həyata keçirilməsi. Media qurumunun ictimaiyyətlə əlaqələr strategiyasının hazırlanması qaydaları. Media qurumunun davamlı inkişafının təmin edilməsi yolları. Multimedia qurumunun idarə olunması, rəqabətə davamlılıq. Multimedia qurumunun kommersiya strategiyası.

Kursda tələbələr audio-videoməhsulların hazırlanması və təqdim edilməsi texnologiyalarını mənimsəyirlər. Kurs audio, video və foto jurnalistikası sahəsində istifadə olunan avadanlıqlardan və proqramlardan peşəkar istifadə qaydalarının öyrədilməsinə istiqamətlənib.

Kurs tələbələrdə İnternet TV və radiosu sahəsində işləmək üçün bacarıq və vərdişlər formalaşdırır, bu sahədə biliklər verir. Tələbələr multimedia xəbərlərinə verilən tələbləri öyrənir və onlayn mühitdə video ilə xəbərləmənin imkanlarını mənimsəyirlər. Kursda, həmçinin peşəkar standartlara uyğun videoməhsulların onlayn mühit üçün istehsalı öyrənilir.

Məqsəd

1. Tələbələri multimedia məhsullarının effektiv üsullarla istehsalı və təqdim edilməsinə hazırlamaq

2. Tələbələrdə multimedia məhsullarının istehsalında, kontentin idarə olunmasında, videoredaktə məsələlərində peşəkar bacarıq və vərdişlər formalaşdırmaq

3. Multimedia xəbərlərinin hazırlanması və yayılması istiqamətində bacarıqlar formalaşdırmaq

Vəzifələr

1. Audio-video sahəsində işlədilən əsas terminləri bilmək;
2. Audio-videoyazının və onun redaktəsinin əsaslarını mənimsəmək;
3. Mikrofonlardan və işıqlandırma qurğularından istifadə qaydalarını mənimsəmək;
4. Müxtəlif avadanlıqlardan (kamera, videomaqnitofon, telefon və s.) istifadə edərək video yazmaq və redaktə etmək, qrafika ilə işləmək bacarıqlarını mənimsəmək;
5. İnternet TV və radionun fəaliyyəti ilə bağlı təsəvvürə malik olmaq; bu sahədə əsas terminləri və əməliyyatları anlamaq;
6. Video istehsalı prosesində estetik prinsipləri mənimsəmək.

Kurs üçün zəruri olan avadanlıqlar və proqramlar

1. 4Gb yaddaşa malik fləş kart;
2. Qulaqlıq;
3. Rəqəmsal fotokamera və ya onu əvəz edən qurğu;
4. Noutbuk;
5. Sosial şəbəkələrdə hesabların olması;
6. Fərdi bloqa sahib olmaq;
7. Diktofon;
8. Mini-kamera.

Mövzular

Mövzu 1. Multimedia jurnalistika kursuna giriş. Audio və video avadanlıqlar haqqında məlumatlar və onlarla tanışlıq. Rəqəmsal videokameralar. Kasetlər və batareyalar. Əsas terminlər. İnternetdə video və audio ilə bağlı müxtəlif onlayn treninq materialları ilə tanışlıq

Mövzu 2. Sadə veb saytın və bloqun yaradılması, tərtibatı, strukturu, tərkibi. Bloqları və sadə veb saytları təhlil etmək. Saytda istifadəçinin rahatlığı. Multimedia materiallarının onlayn resurslarda yayılması. Multimedia materiallarının bloqa yüklənməsi. Kontentin idarə edilməsi sistemi ilə işləmək qaydaları

Mövzu 3. Video üçün audio. Musiqi faylları. Kadrarxası səs. Səsin gücü: yüksək səs və aşağı səs. Müsahibələr. Təbii səs. Mikrofonla iş. Simsiz və uzantılı (lüləli) mikrofonlardan istifadə. Audiofaylların onlayn resursa yüklənməsi

Mövzu 4. Ssenarilərin yazılması və kadrarxası səs. Müsahibə üçün yerin seçilməsi. Müsahibə öncəsi suallar. Xəbərin audiokliplə müşayiət olunması

Mövzu 5. Videomüsahibələri analiz etmək. Video servisində hesab açmaq və ondan istifadə qaydaları. Videonun sıxılması. Videonun veb resursa yüklənməsi. Veb - kanal. Sənədli üslubda videoçəkiliş. Təcili xəbər üçün videoklip

Mövzu 6. Videoredaktə proqramlar ilə tanışlıq və onlardan peşəkar istifadə. Videoredaktənin incəlikləri. iMovie, Movie Maker. Kliplərin qaydaya salınması. Başlıqlarla iş. Keçidlərin əlavə edilməsi. Fotolardan, videomateriallardan istifadə

Mövzu 7. Podkast və audio bloqçuluq. Podkast-audio bloqçuluq haqqında ümumi məlumat. Podkastın hazırlanma texnikası (səsin yazılması, montajı və s.) İnternetdə və bloqda

yayımlanması. Podkastın növləri (podkast bloqçuluq, aktual xəbər, monoloq, dialoq, seriya). Milli podkast resursları. Podkastların dinlənməsi və tənzimlənməsi

Mövzu 8. Veb üçün foto və qrafiklərin Photoshop vasitəsilə redaktəsi. Fotoşəkillərin optimallaşdırılması, kəsilməsi, dəyişdirilməsi. Fotoredaktə və etik normalar

Mövzu 9. Audioredaktə proqramları ilə tanışlıq və peşəkar istifadə. Dialoqun, müsahibələrin, təbii səsin redaktəsi. Keyfiyyətli səsin əldə edilməsi. Audacity proqramı vasitəsilə səsin yazılması və montajı. SoundCloud.com online səsyazma və audio paylaşma saytı. Audiofaylların yüklənməsi. Onlayn proqramla səsin yazılması və yayılması. Sound Forge proqramı ilə peşəkar rəqəmli audio istehsalı. Mobil telefonla səsyazma

Mövzu 10. Video ilə peşəkar çəkiliş üçün gərəkli olan əməliyyatlar: fokus, böyütmə, kiçiltmə, kompozisiya, işıqlandırma, ardıcillıq və s. Hər hansı videolayihənin təklifini hazırlamaq

Mövzu 11. Mobil avadanlıqlar. Mobil telefonla, tabletlərlə video və foto çəkilişi. Mobil telefonla səsyazma. Mobil multimedia materiallarının üzərində iş

Mövzu 12. Tələbələrin video və audio layihələrlə işi

Mövzu 13. İnternet TV və radio qurumlarının iş prinsipi, onların strukturu. Effektiv idarəetmə metodları. Layihələrin hazırlanması

Tapşırıqlar və suallar

1. İnformasiya cəmiyyətində jurnalistin yeri
2. Hansı jurnalist onlayn jurnalistdir
3. İnformasiya portallarına düzgün ad seçimi

4. Hostinq nədir və necə əldə olunur
5. Domen nədir və necə əldə olunur
6. İnternetdə informasiya tapmaq, faktı dəqiqləşdirmək yolları
7. Onlayn jurnalist və sosial şəbəkələr
8. Twitter-in jurnalist üçün üstünlükləri, faydası, ondan düzgün istifadə, həştəq
9. Vətəndaş jurnalistikası nədir
10. Vətəndaş jurnalistləri üçün onlayn imkanlar
11. Vətəndaş jurnalistikası üçün video, audio və foto resursları
12. Bloq nədir, bloq postu nədir
13. Hansı bloq platformaları var
14. Bloqçu kimdir
15. Bloq və saytın fərqi
16. Bloqu məşhurlaşdırma yolları
17. İnternetdə *açar* sözlərin faydası
18. Materialın yerləşdirilməsi və düzgün *açar* sözlərin seçimi
19. İnformasiya mübadiləsi proqramları
20. Onlayn jurnalist üçün zəruri avadanlıqlar. Onlayn jurnalistin iş yeri
21. İnternet jurnalistikası üçün veb redaksiya
22. İnternetdə reklamın özəllikləri
23. *Açar* sözlərlə reklam nədir
24. Reklam cəlb edə bilmək üçün tələb olunan şərtlər
25. Azərbaycan İnternetinin tarixi
26. Azərbaycanda yaranmış ilk informasiya portalları
27. Onlayn jurnalistin peşə etikası
28. İnternetdə istinad və ya link vermək nədir, niyə vacibdir
29. Ən populyar axtarış sistemləri. İnternetdə şəkil axtarışı. Azərbaycan dilində informasiya axtarışı necə aparılır. Azərbaycan domen adlarına uyğun axtarış. Transliterasiya
30. Bloqlarda və portallarda şəkil yerləşdirmə standartları

31. Wikipedia. Azərbaycan dilində Vikipediya
32. Photoshop proqramı ilə tanışlıq, şəklin kəsilməsi, rəng seçimi və yaddaşa verilməsi
33. Audacity proqramı ilə tanışlıq
34. Konkret bir şəxsin səsini yazmaq və yaddaşa saxlamaq
35. Öz səsini yazın, yaddaşa saxlayın və redaktə edin
36. Seçilmiş dərslərə müxtəlif mövzularda və vacib anlarda çəkilmiş iki şəkil gətirmək və onları izah etmək
37. Ekoloji vəziyyəti əks etdirən və dərc olunmaq üçün nəzərdə tutulan şəkil çəkmək
38. Səsli və görüntülü xəbər hazırlamaq
39. Multimedia tanıtma alətləri
40. Prezi.com-da hesab açın
41. Kurs boyu istehsal edilən materiallar və bloqlar barədə prezi.com-da təqdimat hazırlamaq.
42. Konkret mövzular üzrə səsli və görüntülü yazılar hazırlamaq

Əlavə dəstək:

Əlavə köməyə ehtiyacı olan, tapşırıqları yerinə yetirə bilməyən tələbə fərdi iş zamanı və ya elektron formada müəllimlə əlaqə saxlaya, problemi müzakirə edə bilər.

Biliyin qiymətləndirilməsi:

İmtahanın nəticəsi – 50%

Davamiyyət – 10%

Seminar (məşğələ) və studiya (laboratoriya) dərsləri – 20%

Kurs işi – 10%

Sərbəst iş – 10%

Sərbəst işə bloq, konkret mövzu üzrə foto, audio, video material hazırlamaq aiddir.

**Fənnin tədrisinə ayrılan saatların
mövzular üzrə bölgüsü**

(Cəmi: , müəhazirə (M): , seminar (S):,
praktiki məşğələ (PM):)

Mövzu	Saatların miqdarı	M	S	PM
Mövzu 1. Multimedia jurnalistika kursuna giriş. Audio və video avadanlıqlar haqqında məlumatlar və tanışlıq. Rəqəmsal videokameralar. Kasetlər və batareyalar. Əsas terminlər. İnternetdə video və audio ilə bağlı müxtəlif onlayn treninq materialları ilə tanışlıq				
Mövzu 2. Video ilə peşəkar çəkiliş üçün gərəkli olan əməliyyatlar: fokus, böyütmə, kiçiltmə, kompozisiya, işıqlandırma, ardıcılıq və s. Hər hansı videolayihənin təklifini hazırlamaq				
Mövzu 3. Video üçün audio. Musiqi faylları. Kadrarxası səs. Səsin gücü: yüksək səs və aşağı səs. Müsahibələr. Təbii səs. Mikrofonla iş. Simsiz və uzantılı (lüləli) mikrofonlardan istifadə. Audiofaylların onlayn resursa yüklənməsi				
Mövzu 4. Ssenarilərin yazılması və kadrarxası səs. Müsahibə üçün yerin seçilməsi. Müsahibəəncəsi suallar. Xəbərin audiokliplə müşayiət olunması				
Mövzu 5. Videomüsahibələri təhlil etmək. Video servisində hesab açmaq və ondan istifadə qaydaları. Videonun sıxılması. Videonun veb resursa yüklənməsi. Veb kanalı. Sənədli üslubda videoçəkiliş. Təcili xəbər üçün videoklip				

<p>Mövzu 6. Videoredaktə proqramları ilə tanışlıq və peşəkar istifadə. Videoredaktənin incəlikləri. iMovie, Movie Maker proqramları Kliplərin qaydaya salınması. Başlıqlarla iş. Keçidlərin əlavə edilməsi. Fotolardan, videomateriallardan istifadə</p>			
<p>Mövzu 7. Podkast və audio bloqçuluq. Podkast və audio bloqçuluq haqqında ümumi məlumat. Podkastın hazırlanma texnikası (səsin yazılması, montajı və s.), İnternetdə və bloqda yayımlanması. Podkastın növləri (podkast bloqçuluq, aktual xəbər, monoloq, dialoq, serial). Milli podkast resursları. Podkastların dinlənməsi və tənzimlənməsi</p>			
<p>Mövzu 8. Veb üçün foto və qrafiklərin Photoshop vasitəsilə redaktəsi. Fotoşəkillərin optimallaşdırılması, kəsilməsi, dəyişdirilməsi. Fotoredaktə və etik normalar</p>			
<p>Mövzu 9. Sadə veb saytın və bloqun yaradılması, tərtibatı, strukturu, tərkibi. Bloqları və sadə veb saytları təhlil etmək. Saytda istifadəçinin rahatlığı. Multimedia materiallarının onlayn resurslarda yayılması. Multimedia materiallarının bloqa yüklənməsi. Kontentin idarə edilməsi sistemi ilə işləmək qaydaları</p>			
<p>Mövzu 10. Mobil avadanlıqlar. Mobil telefonla, iPad və digər planşetlərlə video və foto çəkilişi. Mobil telefonla səs yazma. Mobil multimedia materiallarının üzərində iş.</p>			

Mövzu 12. Tələbələrə video və audio layihələrlə işi				
Mövzu 13. İnternet TV və radio qurumlarının iş prinsipi. Strukturu. Effektiv idarəetmə metodları. Layihələrin hazırlanması				

İSTİFADƏ OLUNMUŞ ƏDƏBİYYAT:

Azərbaycan dilində

1. *Abbasov Ə.M., Əliquliyev R.M., Ağayev F.T.* Web səhifələrin yaradılması. Bakı: Elm, 2002, 114 səh.
2. *Əliquliyev R.M., Valehov C.F., Mahmudov R.Ş.* İnternet-jurnalistikanın formalaşmasının bəzi aspektləri. Ekspres-informasiya. İnformasiya cəmiyyəti seriyası. Bakı: İnformasiya Texnologiyaları, 2008, 32 səh.
3. *Əliquliyev R.M., Mahmudov R.Ş.* İnformasiya asılılığı problemləri və onlarla mübarizə yolları. Ekspres-informasiya. İnformasiya cəmiyyəti seriyası. Bakı: İnformasiya Texnologiyaları, 2009, 62 səh.
4. *Əliquliyev R.M., İmamverdiyev Y.N., Abdullayeva F.C.* Sosial şəbəkələr. Bakı: İnformasiya Texnologiyaları, 2010, 287 səh.
5. *Əliquliyev R.M., Mahmudov R.Ş.* İnternetin tənzimlənməsi problemləri. Ekspres-informasiya. İnformasiya cəmiyyəti seriyası. Bakı: İnformasiya Texnologiyaları, 2010, 115 səh.
6. *Əliquliyev R.M., Mahmudov R.Ş.* İnternet fenomeninə çoxaspektli baxış. Ekspres-informasiya. İnformasiya cəmiyyəti seriyası. Bakı: İnformasiya Texnologiyaları, 2010, 96 səh.
7. *Əliquliyev R.M., Mahmudov R.Ş.* İnternet mühitində intellektual mülkiyyət hüquqlarının qorunması məsələləri. Ekspres-informasiya. İnformasiya cəmiyyəti seriyası. Bakı: İnformasiya Texnologiyaları, 2010, 60 səh.

8. *Əliquliyev R.M., Ələkbərov İ.Y.* Vikipediya. Virtual ensiklopediya. Bakı: İnformasiya Texnologiyaları, 2010, 184 səh.
9. *Əliquliyev R.M., Mahmudov R.Ş.* Əşyaların İnterneti. Ekspress-informasiya. İnformasiya cəmiyyəti seriyası. Bakı: İnformasiya Texnologiyaları, 2012, 48 səh.
10. *Əliquliyev R.M., Mahmudov R.Ş.* İnternet media-nın meydana gəlməsi və inkişafı: əsas istiqamətlər və xüsusiyyətlər. Bakı: İnformasiya Texnologiyaları, 2012, 52 səh.
11. *“İnformasiya cəmiyyəti problemləri” elmi-praktiki jurnalı*, № 1. Bakı: İnformasiya Texnologiyaları, 2010, 84 səh.
12. *“İnformasiya cəmiyyəti problemləri” elmi-praktiki jurnalı*, № 2. Bakı: İnformasiya Texnologiyaları, 2010, 112 səh.
13. *“İnformasiya cəmiyyəti problemləri” elmi-praktiki jurnalı*, № 1 (3). Bakı: İnformasiya Texnologiyaları, 2011, 104 səh.
14. *Babayev Z., Vəliyev Ş.* Azərbaycanda internet jurnalistikası: tarixi və perspektivləri. Bakı, 2007
15. *Məhərrəmli Q. M.* Mediada işlənən alınma sözlər. İzahlı lüğət. Bakı, Elm, 2008.
16. *Gündüz Osman.* Mobil telefon və kompüter. Bakı: “Oskar”, 2007
17. *Gündüz Osman.* İnternet. Azərbaycan İnternet resursları. Bakı: “Oskar”, 2010
18. *Gündüz Osman.* Jurnalistlər üçün informasiya texnologiyaları. Bakı: “Oskar”, 2009

Xarici dillərdə

1. *Briggs M.* Entrepreneurial journalism: How to build what's next for news. Washington, DC: CQ Press, 2011
2. *Christian B.* The most human human: What talking with computers teaches us about what it means to be alive. New York: Doubleday, 2011

3. Designing CSS Web Pages by Christopher Schmitt
4. **Eiseman L.** Color: Messages and meanings. Cincinnati, OH: Hand Brooks Press, 2011
5. Flash Journalism by Mindy McAdams, hard copy available in the CRC and at the Library
6. **Foust J.** *Online journalism: Principles and practices of news for the web.* Scottsdale, AZ: Holcomb Hathway Publishers, 2011
7. **Friend C. & Singer J.B.** Online journalism ethics. Traditions and transitions. New York: M.E. Sharpe, Inc., 2010
8. **Gillmor D.** *Mediactive.* Creative Commons License, 2010
9. **Green S.C., Lodato M.J., Schwalbe C.B. & Silcock B.** *News now: Visual storytelling in the digital age.* Allyn & Bacon, 2012
10. HTML, Dreamweaver, iLife and other software how-to books from reputable experts such as Peachpit Press / New Riders or Thompson
11. Journalism Next: A Practical Guide to Digital Reporting and Publishing [Paperback] Mark Briggs (Author)
12. **Luckie Mark S.** *The digital journalist's handbook,* 2010
13. **McFarland D.S.** Dreamweaver CS5. The missing manual. Sebastopol, CA: O'Reilly Media, Inc. , 2010
14. **Nielsen & Pernice, K.** *Eyetracking web usability.* Berkeley, CA: Nielson Norman Group, 2010
15. "Online Journalism Review" – subscribe (free) to the email newsletter and visit the full site frequently
16. Online Journalism: Principles and Practices of News for the Web, **Second Edition**, by James C.Foust, Holcomb Hathaway, 2009
17. The Elements of Online Journalism by Rey Rosales, Ph.D., iUniverse, 2006
18. **Pariser E.** The filter bubble: What the internet is hiding from you. London, England: Penguin Press, 2011
19. **Paterson C., & Domingo D.** *Making online news.* New York: Peter Lang Publishing, Inc., 2011
20. Poynter – subscribe to email newsletters such as emedia tidbits and News U tutorials

21. **Rushkoff D.** Program or be programmed: Ten commands for a digital age, 2010
22. **Shirky C.** Cognitive surplus: How technology makes consumers into collaborators. London, England: Penguin Press, 2010
23. The Elements of Internet Style by the editors of EEI Press, 2007
24. **Thornburg R.** *Producing online news: Digital skills, stronger stories.* Washington, DC: CQ Press, 2010
25. **Tompkins A.** *Aim for the heart. Write, shoot, report, and produce for TV and multimedia.* Chicago, Ill.: Bonus Books Transcending CSS by Andy Clark, 2011
26. **Turkle S.** Alone together. Why we expect more from technology and less from each other. New York: Basic Books, Inc., 2011
27. **Wenger D.H. & Potter D.** Advancing the story. Broadcast journalism in the multimedia world. CQ Press: Washington, DC., 2011
28. **Zittrain J.** The future of the internet and how to stop it. Creative Commons License, 2008
29. **Калмыков А.А., Коханова Л.А.** Интернет журналистика. М.: 2008

İnternet resursları

1. Jurnalistika resursları: mnstate.edu/gunarat/ijr/journalism.html
2. Journalism Net: journalismnet.com
3. Journo List: the Internet for Journalists: johnmorrish.com/journalist
4. Online Journalism Review: ojr.org
5. Online Journalist: OnlineJournalist.org
6. Knight Digital Media Center (online video/web tutorials): multimedia.journalism.berkeley.edu/tutorials
7. Media College: mediacollege.com
8. MediaStorm: mediastorm.org
9. Interactive Narratives: interactivenarratives.org

10. Washington Post – Camera Works: [washingtonpost.com/
wp-dyn/content/photo](http://washingtonpost.com/wp-dyn/content/photo)
11. New York Times -- Lens Blog: lens.blogs.nytimes.com
12. Sosial media: sosialmedia.org
13. Yeni media: yenimedia.az
14. Səsin gəlsin: podkast.az
15. Multimedia Mərkəzi: cit.az
16. Multimedia Shooter: multimediashooter.com
17. The Digital Journalist: digitaljournalist.org

QEYDLƏR ÜÇÜN

QEYDLƏR ÜÇÜN

Yeni Media

- **Yeni mediaya giriş fənni**
- **Multimedia jurnalistika fənni**
- **Onlayn jurnalistika fənni**
- **Sosial media fənni**

Ali təhsil müəssisələrinin jurnalistika fakültələri üçün
tədris proqramları

Tərtib edən və
hazırlayan: Osman Gündüz

Redaktorlar: Könül Niftəliyeva
Azər Nəzərov

Dizayn: Allahverdi Kərimov
Korrektor: Kəmalə Cəfərova

Bu proqramların hazırlanması və nəşri
ABŞ - Az rbaƒan Media İnkişafı Fondu
tərəfindən dəstəklənib

Kitab Multimedia Mərkəzinin
komp terl rində yıƒılıb v  çapa hazırlanıb
Çapa imzalanıb: 14.08.2012 ,
Formatı 60x84 $\frac{1}{16}$, Sifariş , Tirajı: 500

“OSKAR” NPM-in m tb sində ofset üsulu ilə çap olunub.
Bakı, Tbilisi prospekti 3001
Tel.: 430 23 10, 430 23 20